

Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 (HE 41/2023 vp)

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, haluaa toimittaa kirjallisen asiantuntijalausunnon hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024.

Kehitysehdotuksemme:

- Biokaasulaitoshankkeisiin tulisi saada CAP, Saaristomeriohjelman ja REPowerEU-määrärahoja.
- Biokaasun tuotannon ja käytön toimenpiteitä tulisi katsoa kokonaisuutena. Tämä edellyttää yhteistyötä eri ministeriöiden kesken (MMM, TEM, YM, LVM, VM). Toimivan ohjauskeinokokonaisuuden löytämiseksi ja hallinnon kokonaiskoordinaation parantamiseksi olisi suositeltavaa perustaa työryhmä tai käynnistää kansallinen biokaasustrategiatyö (tavoitteet ja toimenpiteet) tai vähintään nimetä selvitysmies.
- Talousarvion toimeenpanoon on syytä kiinnittää huomioita. Käytännön määrärahapäätökset tehdään pitkin vuotta, kun budjettisidonnaisia säädöksiä toimeenpannaan.

Perustelut:

Biokaasuun tuotannon ja ravinnekierrätyksen lisäämiseen esitetään määrärahoja usean eri ministeriön määrärahoissa (kts. liite 1). Mikäli esitetyt määrärahat (investointituet ja ravinnekiertotuki) saadaan käyttöön, niin toimet ovat linjassa hallitusohjelman biokaasun ja ravinteiden kierrätyksen kirjausten kanssa. Nämä vaikuttavat erityisesti maatalouden ja liikenteen investointeihin sekä ilmasto- ja vesistö päästöihin.

TEM:n energiatuet ovat tärkeitä. TEM:n alaisten energiatukien määrärahat ovat pienemmät kuin vuonna 2023; kuitenkin suhteessa VM:n elokuun talousarvioesitykseen, niin energiatukien määrärahaa on korotettu 54,5 miljoonalla eurolla. Energiatukien määrärahojen nosto on kannatettava asia. Nämä määrärahat liittyvät kuitenkin EU:n RRF:n REPowerEU-rahoitusosuukseen, jonka lopullista muotoa ei ole vielä lyöty lukkoon, mikä vaikuttaa yritysten investointisuunnitelmiin ja -päätöksiin. On vaarnana, että investoinnit jäävät tekemättä, tai investoinnit suuntautuvat muihin maihin. Pidämme tärkeänä, että biokaasulaitoshankkeisiin voisi saada REPowerEU-määrärahoja.

Tarvitaan samanaikaisesti toimia sekä biokaasun tuotannon että käytön edistämiseen.

Lannan prosessoinnin lisääminen ei tehostu, jos lopputuotteille ei ole kysyntää. Hallituksen esityksessä kaasun jakeluinfratukien osalta esitetään nyt tavoitteita ja määrärahoja, mutta määrärahoja ei kuitenkaan ole osoitettu vuodelle 2024. Suhteessa vuoden 2023 talousarvioon, hallituksen budjettiesityksestä on poistettu raskaiden kaasuaajoneuvojen hankintatuki, mitä pidämme harmillisena. Niin ikään on poistettu MMM:n ravinnekierrätyksen kokeilun määrärahat.

Biokaasuun kohdistettuihin määrärahoihin liittyy suuria epävarmuuksia, vaikka vuoden 2024 budjettiesitys mahdollistaa arviomme mukaan uusia biokaasulaitos- ja kierrätyslannoitetuotantoinvestointeja Suomeen. Näiden epävarmuuksien eliminoimiseen on syytä kiinnittää huomioita. Vuoden 2023 aikana (30.8.2023 tilanne) ei myönnetty TEM:n alaisia investointitukia biokaasulaitoshankkeisiin. Tosiasiallisesti vuonna 2022 ja 2023 ei myöskään myönnetty investointitukia jakeluinfratukiin. Molemmissa syynä on ollut EU:n valtiontukisääntelyn rajoitteet sen jälkeen, kun biokaasu sisällytettiin jakeluelvoitteeseen. Nämä rajoitukset ovat poistumassa, kun päivitetty yleinen ryhmäpoikkeusasetus on voimassa. Lisäksi epäselvyydet tulevista kansallisista ja EU-rahoista on johtanut siihen, ettei TEM:n ole voitu antaa tietoa investointitukien saamisesta. Saaristomeriohjelmassa biokaasu on linkitetty vahvasti maatalouden ravinnepäästövähennyspyrkimyksiin, mutta vielä ei ole selvyttä, että kohdistuuko määrärahoja biokaasun ja ravinteiden kierrätykseen. MMM:n nykyisistä ja tulevista määrärahoista on niin ikään ollut epäselvyyttä, ja maatalojen investointitukien haku on ollut katkolla HYRRÄ-järjestelmän päivityksen vuoksi, mikä on vaikeuttanut maatalojen ja maaseutuyritysten investointien suunnittelua. MMM:n 19.10. antaman tiedotteen mukaan määrärahoja on saatu lisää jo vuodelle 2023, ennen tätä oli yleinen käsitys, ettei määrärahoja ole. Lisäksi usean maatalon biokaasulaitosinvestoinnit linkittyvät keskitettyyn biokaasun jalostusyksikköön. Jalostusyksikköinvestoinnit ovat TEM:n alaisia energiatukia, eivät MMM:n alaisia. On vaarana, että viivästykset ja TEM:n määrärahojen puute vähintäänkin hidastaa maatalojen biokaasulaitosinvestointeja. Myös tieliikenteen biopolttoaineiden ja biokaasun jakeluelvoitteeseen ollaan esitetty huomattavia muutoksia seuraaville vuosille, millä on huomattava vaikutus liikennebiokaasuhankkeiden investointinäköymiin.

Lisätiedot

Anna Virolainen-Hynä, Toiminnanjohtaja, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
Eteläranta 10, 00131 Helsinki, Finland +358 400 987 805 | anna.virolainen-hynna@biokierto.fi

Liite 1. Yhteenvedo biokaasun ja ravinteiden kierrätyksen määrärahoista

Päälukka	Taso	Toimi	Määräraha 2023	Määräraha 2024	Arvioitu osuus ohjattu biokiertoon
30. MMM	10. Maaseudun kehittäminen	40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomäärär 3 v)	99 500 000	114 900 000	Investointiavustuksia 107 000 000 → ? 600 000 Saaristomeri/Raki → ?
		63. Maaseudun kehittäminen (siirtomäärär 3 v)	4 300 000	3 000 000	750 000 → 0
		64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (siirtomäärär 3 v)	139 016 000	188 349 000	157 180 000 → ?
	20. Maa- ja elintarviketalous	43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomäärär 3 v)	286 560 000	286 816 000	epäsuora
		47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomäärär 3 v)	5 637 000	6 587 000	epäsuora
		49. Ravinnekierrätyksen edistäminen biokaasutuotannolla (siirtomäärär 3 v)	4 000 000	5 000 000	4 460 000
	40. Luonnonvaratalous	22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomäärär 3 v)	14 966 000	4 204 000	epäsuora (670 000 biotalousstrategian toimeenpano)
31. LVM	20. Liikenteen ja viestinnän palvelut	51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomäärär 3 v) - hankintatuet	36 074 000	29 291 000	0
32. TEM	20. Uudistuminen ja vähähiilisyyss	20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomäärär 3 v)	4 400 000	3 400 000	epäsuora
		40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	467 868 000	514 060 000	47 800 000 materiaalien & teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäytön & kierrätyksen edistäminen (RRF pilari1) → ?
		41. Energiatuki (arviomääräraha)	99 676 000	449 637 000	Valtuutuksia (REPowerEU / RRF pilari1 puhtaasti siirtymän investoinnit) 54,5M → ?
		46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki (arviomääräraha)	25 343 000	24 750 000	ei
		47. Julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistäminen (arviomääräraha)	21 500 000	0	3 000 000
		48. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)	140 651 000	309 131 000	2 967 000 (4 laitosta)
35. YM	10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	22. Eräät ympäristömenot (siirtomäärär 3 v)	11 615 000	7 120 000	epäsuora (920 000 kiertotalouden edistäminen)
		23. Itämeren & vesien suojelun edistäminen (siirtomäärär 3 v)	12 635 000	10 735 000	6 310 000 → ?
		61. Vesien- & ympäristönhoidon tukeminen (siirtomäärär 3 v)	47 892 000	7 042 000	5 521 000 → ?